

Eleccions espanyoles: què hi pot passar?

Analitzem els escenaris que s'obriran a partir del 10-N amb els periodistes Guillem Martínez ('CTXT') i Ana Pardo de Vera ('Público'), i amb la politòloga Gemma Ubasart

Laia Soldevila i Laura Aznar

Pedro Sánchez, intervenint des del seu escó de l'hemicicle en la sessió de control del 18 de setembre del 2019 / CONGRESO

El 10 de novembre, l'Estat espanyol celebrarà unes noves eleccions al Congrés dels Diputats, les segones aquest 2019 i les quartes en quatre anys. Des del 28 d'abril, el PSOE ha sigut incapaç d'arribar a un acord amb Unides Podem per formar Govern. Pedro Sánchez tampoc no ha escoltat l'oferta *in extremis* que aquesta setmana li ha fet Albert Rivera. Què passarà ara? Seran capaços els partits d'esquerres espanyols d'explicar el fracàs de la investidura? Quin paper tindran la qüestió catalana i la sentència de l'1-O? CRÍTIC analitza els escenaris que s'obren amb el periodista i cronista parlamentari de *CTXT*, **Guillem Martínez**; la directora de *Público*, **Ana Pardo de Vera**, i la politòloga **Gemma Ubasart**.

Repetició electoral a Espanya el 10 de novembre: qui en té la culpa?

Gemma Ubasart: En un sistema parlamentari, obté la presidència qui aconsegueix reunir el màxim de suports. Aconseguir aquests suports és responsabilitat de qui vol ser president. Pedro Sánchez només va aconseguir el suport dels seus 123 diputats i un escó del Partit Regionalista de Cantàbria (PRC). I, així i tot, el president espanyol no s'ha assegut ni a dialogar, ni a negociar ni a pactar, com sí que van fer la resta dels presidents que l'han precedit quan han tingut majories simples: González, Aznar, Zapatero i fins i tot Rajoy. **Sánchez tampoc ha volgut entendre que el sistema de partits espanyol ha canviat.** Els governs de coalició seran una realitat més d'hora que tard. Ja passa en sis comunitats autònomes governades per socialistes amb altres forces, per exemple.

Guillem Martínez: “La culpa és del PSOE i, concretament, del perfil dels nous líders espanyols, peninsulars”

Guillem Martínez: La culpa és del PSOE i, concretament, d'una elit de La Moncloa que pren decisions sense contacte amb la realitat. Això s'explica per les dinàmiques verticals dels partits i pel perfil dels nous líders espanyols, peninsulars: són líders no preparats, amb una cultura política molt minsa i amb l'únic objectiu de surar i sobreviure. Tot plegat porta a una presa de decisions a curt termini i incomprensibles, com aquesta o com, en un altre àmbit, les culminades a Catalunya el 27 d'octubre (DUI). Ara mateix, aquest tipus de líder és a La Moncloa, a Waterloo, presidint la Comunitat Autònoma de Madrid o la catalana. **En aquestes negociacions, el PSOE ha apostat per la guerra cultural**, cosa innovadora perquè és una estratègia pròpia de les dretes, i com que no podia comptar amb els partits de dretes per fer Govern, perquè la seva visió de la política també és aquesta, ha fet guerra cultural contra la seva esquerra, és a dir, contra Unides Podem. Però hem de tenir present que les guerres culturals són d'extermini i minen la política, com passa a Catalunya. El normal hauria estat que alguna de les dues dretes (C's i el PP) o les dues a la vegada haguessin pactat amb el PSOE, però no ha pogut ser per aquesta dinàmica de guerra cultural. No poden pactar amb l'enemic.

Ana Pardo de Vera: La primera responsabilitat de la investidura fallida és de Pedro Sánchez. Ell ja va assenyalar Rajoy en les seves mateixes circumstàncies per portar-nos a eleccions, així que ha de ser molt conscient del seu fracàs. En segon lloc, Pablo Iglesias també va desapropiar una oportunitat única (sense dubte, limitada i buida, però viable) d'entrar al Govern en un moment de debilitat i de confusió al PSOE (Sánchez no volia aquesta coalició, però alguns dels seus dirigents el van convèncer). Una oportunitat que a Unides Podem li hauria donat possibilitats d'influir en decisions i en la transparència de l'Executiu de Sánchez, com a mínim. En tercer lloc, la dreta. Després de renegar per activa i per passiva de Sánchez, Rivera arriba tard amb un acord *in extremis* per responsabilitat “d'Estat”, cosa que no era més que pànic a les enquestes, que pronostiquen a C's una patacada de dimensions considerables.

Gemma Ubasart: “Sánchez vol tancar les esquerdes del règim del 78 per dalt. Per això prescindeix dels independentistes i de Podem”

Quin rol ha tingut Catalunya en la investidura frustrada?

Gemma Ubasart: La investidura frustrada té molt a veure amb **una voluntat de Sánchez de tancar les esquerdes del règim del 78 per dalt**. Per això vol prescindir dels independentistes i de Podem. Sánchez tenia dues opcions: o fer front als problemes estructurals del país (la crisi territorial, l'impacte desigual de la crisi) i arribar a acords amb Podem i els partits independentistes o bé maquillar-los cosmèticament i parlar de crisi de convivència a Catalunya (per tant, un problema només entre catalans que s'han d'entendre) i fer polítiques més del mateix, com ha fet el socioliberalisme d'inspiració *blairiana* (l'origen del fracàs de la majoria de les propostes socialdemòcrates a Europa i a l'Amèrica del Nord). Per a aquesta segona aposta, necessitava Ciutadans. Però el partit d'Albert Rivera no hi ha jugat perquè el seu objectiu ha estat fer-se hegemònic a la dreta. En aquest escenari, Sánchez ha volgut tenir les mans lliures per no entrar en el fons a les crisis de règim. Qui dia passa any empeny.

Guillem Martínez: Catalunya no hi pinta res per la incapacitat dels seus grups polítics, els quals van deixar caure el Govern espanyol i després s'han convertit en els seus defensors. Això és un indicati del tipus de líder irresponsable que hi ha a Espanya. El que sí que ha tingut a veure amb la investidura frustrada és, suposo, la sentència. No en sabem res encara, però es preveu que sigui dura, i, segons quina sigui, serà molt difícil no criticar-la més enllà de l'àmbit que segur que la criticarà. Si és superior a quatre anys, ja estarem parlant d'una senyora sentència; però, si és superior a deu anys, suposarà una impossibilitat de fer política en molts llocs, no només a Catalunya. I aquest és l'èxit del procés: és com El Cid, que, quan va morir, el van collar al cavall i va guanyar

una batalla. Doncs el procés, que és mort políticament -tot i que sentimentalment i pel que fa al consum intern a Catalunya en tenim per anys-, encara segueix matant-se a si mateix i unes possibilitats de futur que no només són seves. **El procés no té cap proposta des de fa anys; simplement ha possibilitat la progressió de líders ineptes**, que és, en part, el que està passant a Espanya. Però els seus polítics no són determinants, no són fiables, i, en una guerra cultural, això fa que no puguis negociar res amb el PSOE ni amb ningú. Si la sentència és, com es preveu, dura, i si arriba a l'extrem de no reposar en proves nítides i no opinables, farà que el posicionament de moltes persones respecte a això generi una frontera política.

Ana Pardo de Vera: Des del mateix 28-A, Pedro Sánchez tenia la intenció de repetir eleccions. Per això, ha optat per allunyar-se dels seus socis preferents d'esquerres i mirar de captar els vots de centre. Amb les negociacions ja fallides, en el ple d'aquest dimecres al Congrés i ja com a candidat per al 10-N, Sánchez no ha dubtat a invocar l'aplicació de l'article 155 a Gabriel Rufián, portaveu d'ERC que va estar disposat a facilitar-li la investidura. El candidat socialista de la plurinacionalitat i del respecte per les diferents sensibilitats territorials ha passat a la centralitat homogeneïtzadora que abraça la dreta. Crec que està bastant clar: Sánchez podria arribar a un acord amb UP si només els necessités a ells (i, si és el cas, amb el PNB). Però en aquest possible pacte no hi vol posar els catalans d'ERC i per això **ha abraçat les tesis de la dreta sobre l'homogeneïtat d'Espanya per a la campanya que comença**. No sé, per la seva banda, què deu pensar el PSC, però em costa situar dirigents com Parlon o Marín, fins i tot Iceta, en aquesta línia.

Foto: IVAN GIMÉNEZ

Guillem Martínez: “El PSOE apostarà pel fet que C’s giri cap a ells. Tots dos comparteixen la mateixa cultura del 78”

Quins temes centraran la campanya electoral? L'extrema dreta segueix sent un perill?

Gemma Ubasart: La campanya no podrà ser la mateixa del 28-A. No hi ha la percepció de l'amenaça de Vox i allò "que venen les dretes". Tampoc no hi ha il·lusió per un Govern de progrés i amb sensibilitat plurinacional. **Pedro Sánchez ha deixat clar que vol escapar-se de la correlació de forces de la moció de censura.** El PSOE intentarà estirar el fil del victimisme: "Voteu-me a mi, que és l'única manera que hi hagi Govern". Per la seva banda, Podem i ERC faran la campanya explicant que Pedro Sánchez no és de fiar i que, amb ell només, no hi haurà polítiques socioeconòmiques valentes ni es farà front políticament a la crisi catalana. Cal que es vegi obligat a fer-ho per altres actors. Pel que fa a les dretes, Rivera ho té difícil per sobresortir perquè el PP se li menjarà l'espai amb l'aposta pel vot útil. No crec que Casado arrisqui gaire; farà oposició clàssica i moderarà el to estrident dels últims mesos perquè la competència que li feia Vox ha disminuït molt. El partit d'Abascal ja no suposa una amenaça, i la seva estratègia pot ser la de maximitzar el vot útil.

Guillem Martínez: El que diuen els discursos s'ha de diferenciar molt del que fan els polítics. Jo crec que el PSOE vol un Govern que basculi cap a la dreta. Com ho vengui és irrellevant. En una guerra cultural tu has de guanyar per KO, però el PSOE no ha guanyat per KO aquests mesos: ha quedat clar que les negociacions de Govern segurament no es van produir; hi va haver falsificació documental; hi va haver emissions de mentides absolutes, i tot això es va poder verificar en temps real. Les campanyes són comunicació, i a sota de la comunicació hi ha la política, que és el que hem de saber llegir. Suposo que el PSOE apostarà pel fet que C's faci un gir cap a ells. De fet, tots els problemes que hi ha hagut en les negociacions no els tindriem si C's no fos un partit immers també en la guerra cultural, perquè comparteix amb el PSOE la mateixa cultura del 78. L'únic problema és aquest llenguatge *calderonià*, el "tu no eres constitucionalista" i altres "pallassades" que són elements de la guerra cultural. I, pel que fa a Unides Podem, que no s'allunya gaire de la socialdemocràcia, farà una campanya de socialdemocràcia dura i de coalició. La seva aportació a la política espanyola és decantar un Govern cap a l'esquerra, i, si no un Govern, com a mínim les votacions d'un Parlament cap a l'esquerra. És l'única capacitat que té, no en té cap altra.

Ana Pardo de Vera: El lema de campanya "Que ve el trifachito!", que tan bons resultats va donar a Sánchez, s'ha acabat. Vox pot desaparèixer perquè els seus votants, un grup nombrós de cabrejats amb Rajoy, han vist que Abascal i els seus predicadors del segle XIX no els resolen millor els seus problemes que el PP de Casado i d'Álvarez de Toledo o aquest C's neoliberal nacionalista espanyol de Rivera. Des del mes de juliol, Pedro Sánchez ha evidenciat que la seva campanya es dirigeix al centre, a les bases socialistes més fidels i als desencantats del Ciutadans "liberal i progressista". L'esquerra li queda bastant lliure a Iglesias, i ell intentarà atreure-la amb una campanya molt dura contra Sánchez, "el traïdor", com li diuen ja. Aquesta esquerra molt heterogènia i difícil d'atreure en el seu vot inclou, sobretot, les bases més ideologitzades i desencantades del PSOE -que sí que volien un pacte amb UP i cantaven "con Rivera, no!" a les portes de Ferraz- i també ecologistes, animalistes, republicans i *plurinacionalistes*. Em temo, però, que **hi haurà molta abstenció de votants de Sánchez i d'Iglesias** frustrats per la falta d'acord per a un Govern progressista.

Ana Pardo de Vera: “Em pregunto si aquest país no necessita un Govern de dretes, com l’andalús, per despertar-se i reivindicar-se”

Quins escenaris poden obrir-se després de les eleccions?

Gemma Ubasart: De cara als comicis, hi ha dues qüestions importants a tenir en compte quant a comportament electoral. La primera és saber si hi haurà molta desmobilització i si serà focalitzada. La desmobilització és molt difícil de captar en les enquestes. En les eleccions andaluses no es va veure la deserció d’una part de l’electorat socialista. I en les generals del 2016 no es va captar la deserció d’una part de l’electorat de Podem. L’electorat progressista històricament és més fàcil de desmobilitzar que el conservador. Veurem si el patró es repeteix. També veurem si el vot prestat a Pedro Sánchez, tant de Podem com de Catalunya, es manté al PSOE, torna a casa o es desmobilitza. La segona qüestió és saber quant electorat hi ha per captar al centre. La lògica electoral dels estratègics de Sánchez diu: si bé en les eleccions passades es va drenar vot de l’esquerra, ara és el moment de fer-ho al centredreta. El gir de Rivera cap a la competició al flanc dret del tauler ho facilitaria. Ara bé, no sabem quant centre hi ha. La competència centripeta està a la baixa en els nostres sistemes polítics. Qui va votar Rivera en les eleccions passades pensant en clau de blocs dreta i esquerra potser aquest cop vota Casado. En tot cas, el desenllaç és incert. I els escenaris són tossuts: **o un Govern de les tres dretes si sumen, o un Govern socioliberal de Sánchez i de Rivera** (el primer ho desitja, emulant Macron; el segon ha començat a fer el gir), **o un Govern continuista de la moció de censura, que haurà de ser una coalició PSOE-Podem.** Poders fàctics locals i internacionals pressionen, explícitament des del 26-M, per la segona opció.

Guillem Martínez: Jo diria que les dretes no es desmobilitzaran en conjunt; globalment quedaran més o menys igual, amb una baixada o pujada d’alguna d’elles. Faltarà veure l’erosió del PSOE i la

d'Unides Podem. Em sembla que s'arriba a les eleccions amb una problemàtica intacta que es podria haver solucionat ara, i ha fallat alguna cosa molt important: o la cultura, o les eines, o els líders. Els del PSOE, sí, però també els de la dreta, que s'haurien d'haver posat d'acord amb els socialistes, perquè no estan tan lluny. És a dir, que el PSOE s'hauria d'haver pres seriosament el fet de pactar amb l'esquerra o de pactar amb la dreta, i les dretes s'haurien d'haver plantejat seriosament el fet de pactar amb el PSOE. Es tracta d'incapacitat, no tant de decisions. La síntesi és que **Espanya s'ha catalanitzat, ja no per Catalunya, sinó per l'època: és una mancança del tipus de líders, molt a l'estil del sud d'Europa**, que han arribat al lideratge en plena crisi democràtica. Creuen que la 'tele' és de veritat. Però la política no és la 'tele': és una altra cosa, és molt poc idealista, molt pragmàtica. No tenen capacitat d'anàlisi, i prenen decisions com les viscudes a l'octubre a Catalunya, a Barcelona, a Madrid, o les viscudes ahir. Irresponsables, fetes en *petit comité*, valorant enquestes, comunicatives. Fa por.

Ana Pardo de Vera: Crec sincerament que no hi haurà gaires canvis pel que fa als resultats del 28-A més enllà de l'abstenció. Els mateixos actors polítics no semblen capaços d'arribar a un acord, sobretot, després de la reguera de desconfiança visceral que han deixat durant seva (no) negociació. **De vegades em pregunto si aquest país no necessita un Govern de dretes, com l'andalús.** Per despertar-se i reivindicar-se com el gran país que és, demanant el tracte que mereix als servidors públics que ha triat i que li prenen el pèl constantment.